

ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ ТА ПОСИЛАННЯ В НАУКОВИХ РОБОТАХ

Правильне використання цитат та оформлення посилань у наукових роботах є важливою складовою дотримання принципів академічної доброчесності та сприяє якісному інтегруванню українських дослідників у світову систему наукової комунікації. Правила оформлення посилань та цитувань включено в систему міжнародних стандартів ISO17 та Державних стандартів України:

- ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»;

- ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Загальні правила цитування та посилання:

- посилання на джерела в тексті наукової роботи слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад “...у працях [2 – 6]...”;

- коли в тексті наукової роботи необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, їх можна наводити у виносках або у квадратних дужках. При цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань;

- посилання на ілюстрації наукової роботи слід вказувати порядковим номером ілюстрації, наприклад “рис. 1.1”, а посилання на формули наукової роботи – порядковим номером формули в дужках, наприклад “...у формулі (2.1)”;

- на всі таблиці наукової роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово “таблиця” пишуть скорочено, наприклад “...у табл. 2.1”;

- у повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово “дивись”, наприклад “див. табл.3.2”;

- для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу друкованого твору слід наводити цитати;

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання; наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку; у цих випадках використовується вираз “так званий”;

- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора; пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками, які можуть ставитися у будьякому місці цитати (на початку, всередині, на кінці); якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

- кожна цитата обов’язково супроводжується посиланням на джерело;

- при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), слід давати відповідні посилання на джерело;

- якщо виявляється ставлення автора статті до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

- якщо автор статті, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, робиться

спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора статті, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – М.Х.), (підкреслено мною. – М.Х.) та ін. На допомогу науковцям створено сервіс для автоматизованого оформлення бібліографічних посилань – Citebook (згідно ДСТУ 8302:2015).

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 №40, згідно з яким «... бібліографічний опис списку використаних джерел може оформлятися здобувачем наукового ступеня за його вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 https://drive.google.com/file/d/1FCoiPjgSICBQz_Q9PDu1p4a-Dp_QG2Ry/view або одним зі стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, серед яких:

MLA style (Modern Language Association) – застосовується для гуманітарних наук (філософія, релігія, іноземні мови, мистецтво);

APA style (American Psychological Association) – використовується у суспільних науках (соціологія, право, психологія);

Chicago Style (Turabianstyle) – використовується серед фізичних, природничих та суспільних наук;

Harvard Referencing style (BSI - British Standards Institution) – використовується у гуманітарних та суспільних науках;

ACS style (American Chemical Society) – хімія та інші природничі науки;

AIP style (American Institute of Physics) – фізика та фізичні науки;

IEEE style (Institute of Electrical and Electronics Engineers) – використовується в інженерії, електроніці, телекомунікаціях, інформатиці та інформаційних технологіях;

Vancouver style – використовується в медицині та фізичних науках;

OSCOLA (Oxford University Standard for Citation of Legal Authorities) – правознавство і юриспруденція;

APS style (American Physics Society) – фізичні науки;

Springer MathPhys Style – використовується у математиці, фізиці, статистиці.

Сервіси для оформлення цитувань за міжнародними стилями:

Easybib – <http://www.easybib.com/>

Умовно безкоштовний онлайн інструмент для бібліографії та цитувань. Крім автоматичного формування посилань надає можливість власноруч створювати посилання та додавати анотації.

Понад 7 тис. стилів цитування, деякі з них доступні лише в платній версії.

Citation Machine – <http://www.citationmachine.net/>

Стилі цитувань: MLA, APA, Turabian, Chicago та бібліотека із 7 тис. додаткових стилів цитування, різноманітність джерел: журнали, книги, веб-сайти, перевірка на плагіат (за умови підписки), доступна безкоштовна версія.

BibMe – <http://www.bibme.org/>

Стилі цитувань: MLA, APA, Turabian або Chicago, різноманітність джерел:

журнали, книги, вебсайти, перевірка на плагіат, доступна безкоштовна версія.

Citefast – <https://www.citefast.com/?s=APA>

Безкоштовний онлайн інструмент для бібліографії та цитувань. Стили цитувань: APA, MLA і Chicago, різномірність джерел: журнали, газети, книги, веб-сайти.

Citavi – <https://www.citavi.com/en>

Багатофункціональний онлайн інструмент бібліографії і цитувань. Довідковий менеджер і платформа управління процесом дослідження надає можливість вибрати спосіб додавання посилань, доступна безкоштовна версія.

OttoBib – <http://www.ottobib.com/>

Безкоштовний онлайн інструмент для бібліографії та цитувань, який використовується спеціально для книжкових ресурсів. Достатньо вказати ISBN книги для створення бібліографії.

Стили цитувань: MLA, APA, Chicago, Turabian, Wikipedia і BibTeX.

Docear – <http://www.docear.org/>

Багатофункціональний онлайн інструмент бібліографії і цитувань. Довідковий менеджер і платформа управління процесом дослідження допомагає організувати, створювати та використовувати дослідницькі матеріали.